ԹԻՒ 300 ԵՕԹՆԵՐՈՐԴ ՇՐՋԱՆ ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 1876 ՅՈՒՆԻՍ 8

ՀԱՅՐԵՆԻՔ

ԳԱԶԱՓԱԿԱՆ

ԼՐԱԳԻՐ

Ամեն ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ օրերը կը հրատարակուի: Պօյսոյ համար 50 թուռց գինն է 2 արծաթ Մեճիտ կանխիկ · բղթատարութեան ծախքը բաժանորդաց վրայ · իսկ գաւառաց համար 2 1/2 արծաթ Մեճիտ: Ծանուցման տողը 2 գրշ:

Գաւառաց բղթատարի ծախքը բաժանորդաց չ'վերաբերիր:

Լրագրոյս վերաբերեալ որ եւ է գրութիւն ուղղելի առ Տճօրենմխբագիր Մ · Ճ · Մելիքեան ի կ · Պօլիս Ջիւմպիւլիւ խան վերնայարկ բիւ 10:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

Ա Զ Գ Ա Յ Ի Ն

Ազգային ժողովը ուրբաթ օր նիստ ըրաւ ի Դալաթիա ընդ նախագահութեամբ ամեն. Ս· Պատրիարք Հօր և ատենապետութեամբ Արսլանեան վեճմ: Ծանուցան փաշային :

Ժողովը քաղ· ժողովոյ ընտրութեան ձեռնարկելով, դիւանաց պատրաստած ցանկէն 14 հոգի ընտրեց քուէից բացարձակ առաւելութեամբ:

1· Ալբօ Սահակ	էֆէնտի
2· Նորատունկեան Յակոբ	»
3· Նուրեան Յովհաննէս	»
4· Կիւլպէնկեան Սերովբէ	»
5· Խասյեան Յովհաննէս	»
6· Մագսուտեան Սեպուհ	»
7· Սադաեան Ալի.քսան	»
8· Աղնաւուրեան Յովհաննէս	»
9· Քազազեան Յակոբ	»
10· Շահպազ Կարապետ	»
11· Մարկոսեան Դրիդոր	»
12· Պօյաճեան Յովհաննէս	»
13· Փրէնկեան Յակոբ	»
14· Կրճիկեան Անդրանիկ պէյ	

Յետոյ Աղթամարայ կաթողիկոսական խնդրոյն անցնելով, Բ· Դրնէն վերջին անգամ եկած դիրը կարդացուեցաւ և Համագումար ու կրօնական և քաղ· խառն ժողովոյ քննութիւնը և Ս· Պատրիարք Հօր բացատրութիւնը լսուելէ վերջը, ժողովը միաձայն հաւանութեամբ սոյն խնդիրը վերջացած նկատեց և վարչութեան յղեց ի անօրինութիւն : Այսպէս վերջացաւ տասնամեայ կընճռոտ խնդիր մը որ Աղթամարայ աթոռոյն մինչև ցարդ թափուր մնալուն պատճառ եղած էր (1) :

Ասկէ վերջը Ս· Պատրիարք Հօր մնացած քանի մը առաջարկութիւնները աղմկալից վիճաբանութեան մը նիւթ ըլլալէ վերջը, որբագրութեամբ վարչութեան յղուեցան, որպէս զի եկեղեցականաց մասին ծրագիր մը չինելով Ազգային ժողովոյ մատուցանէ ի վաւերացումն :

Նոյնպէս դաւառները գտնուած հակասահմանադրական չօրսգաճինեը ի հնազանդութիւն բերելու և եթէ հարկ ըլլայ, Բ· Դրան միջոցաւ պատժելու հրահանգ տրուեցաւ Ազգ· վարչութեան, միանգամայն և ազգային իշխանութեան դէմ ըմբոստ գտնուող ամէն անհատ ընտրողութեան և ընտրելիութեան իրաւունքէն զրկելու հրաման եղաւ վարչութեան :

Ի վերջոյ Այվատեան Մատթէոս էֆէնտիի պատճառաբանեալ հրաժարագիրը, որով Իւթիւճեան կարապետ էֆէնտիի դէմ կը բողոքէր, Ազգ· վարչութեան յղուեցաւ ի քննութիւն :

— Բերայի Նորընտիր երեք երեսփոխանաց ընտրութիւնը վաւերացուելով Ազգային ժողովէն, երեսփոխան հռչակուեցան

Նորատունկեան Յարութիւն	էֆ·
Մարկոսեան Դրիդոր	»
Զայեան Իլիաս	»

— կրօնական ժողովոյ ընտրութեան համար Համագումար ժողովոյ պատրաստած ցանկին վրայ Ս· Պատրիարք Հայրը դիտողութիւն ուներալով, այսօր կրկին Համագումար ժողովի պիտի գումարի ի Պատրիարքարան :

Իզմիրէն հեռեւեալ բերկրառիթ անդրկուութիւնները կուտան մեզ :

« Տեղւոյս ազգային խնդիրը տակաւին չը լուծուեցաւ . Պատրիարքարանէ նորընտիր երեսփոխանական ժողովոյն վաւերագիրը չեկաւ , յիրաւի զարմանք է ամենուն թէ ինչո՞ւ այսքան կերկարաձգուի՝ մինչդեռ կառավարութեան կամ՝ ուրիշ որ և է արգելք կամ խոչընդոտ մը չկայ , միթէ՞ բաւական չեն ազգայնոցս այսքան երկարժամանակեայ քաշած տառապանքը , ազգային դործոց , վարժարաններու բարձի թողի մնալը, կրած նիւթական ու բարոյական վնասները և ահա ամիս ու կէսէ աւելի է որ առաջնորդարանին դռները բոլորովին գոց և քաղ· ժողովը ալ իր նիստերը դագրեցուցած է :

« Անցած կիրակի մայիս 30 առաւօտուն Ս· Յովհաննու եկեղեցւոյն մէջ ի ներկայութեան բազմաթիւ ազգայնոց մաղթանք ու փառաբանութիւն եղաւ վեհ· Սուլթան Մուրատ ե·ի գահակալութեան համար ու սոյն առթիւ Պալապանեան Սարդիս Պատուելին ընտիր ճառ մը կարդաց : Նոյն օրը քաղքիս Անձնուէր ընկերութեան չորրորդ տարեդարձին հանդէսը կատարուեցաւ · յետ ատարման եկեղեցւոյ քահանայից դասը , երգեցիկ դպիրք և ընդ նոսին խուռն հանդիսականաց բազմութիւն մը թափօրով Հայոց թաղէն անցան Ս· Մեսրոպեան վարժարանը դացին որ չքեղ զարդարուած էր , երգերը ընդմիջելով ընկերութեանս ատենապետը ճառ մը կարդաց որուն մէջ կը պարունակէր միանգամայն ընկերութեան միամեայ տեղեկագիրը · ու անդամներէն մէկին ալ տաճկերէն լեզուով ճառ մը , և երրորդ ժ'ոլ Անձ. ընկերութեան աշակերտներէն ներսարացի պատանի մը : Հուսկ ապա ըստ ընկերութեան անդամոց հրաւիրանաց մեծ· Մամուրեան էֆ· բեմը ելաւ ու իր վսեմ ու ճարտար լեզուաւ ատենաբանեց , ընկերութեանս նպատակը գովեց և ազգայնոցս օժանդակութիւնը հայցեց որուն վրայ Տ· Գէորդ Ծերունաղարդ առաջնորդական տեղապահ աւագ քահանայն ընկերութիւնը ու ժողովուրդը օրհնելով , ու զանոնք քաջալերելով ու պահպանիչ մը կարդալով հանդէսը վերջացաւ ու հանդիսականք ուրախութեամբ ու շնորհակալութեամբ վերադարձան իրենց տեղը :

« Հետևեալ օրը երկուշաբթի աղջկանց Հռիփսիմեան վարժարանի սօնախմբութեան հանդէսը կատարուեցաւ դարձեալ ի ներկայութեան բազմաթիւ երկու սեռէ ազգայնոց ուր աշակերտուհիք ըստ սովորականին ճառեր ու ոտանաւորներ կարդացին :

« Նոյն օրը վեհ· Սուլթան Մուրատի գահակալութեան ֆերմանը կարդացուեցաւ կառավարութեան զօրանոցին մէջ ի ներկայութեան ամեն ազգէ անթիւ բազմութեան , ամեն պաշտօնական անձինք իրենց համազգեստներով և հպատակ ազգաց ներկայացուցիչները երգեցիկ տաղքներով որոնք երկար կեանք կը մաղթէին նորընտիր կայսեր համար ու կեցցէ կայսրն մեր Սուլթան Մուրատ խան աղաղակներով օդը կը հնչեցնէին . բայց միանգամայն չեմ կրնար զանց ընել յիշելու որ ինչպէս ազգային հանդէսներու նոյնպէս այս տեղ ալ ոչ նուազ հանդէսին փայլ տուաւ Հայոց երգեցիկ մանկանց դասը որ իրենց ուսուցիչ վարդան աղա փափազեանի ջանքով ու անձնուիրութեամբ ոչ միայն ազգայնոցս այլև օտար ազգաց զարմանքը գրաւած է, տեղւոյս վալին ու տէֆթէրտարը Հայոց մանկանց կարգադրութեանը , ներդաշնակ ու քաղցր երդերուն վրայ զմայլելով կրկին ու կրկին երդել տալով մեծապէս շնորհակալ եղան նոյնէն . նմանապէս մենք ալ ու մեզի հետ մեկտեղ շատեր մեր խորին շնորհակալիքը կը յայտնենք հրաշալարակաւ Թէ վահանեան ընկերութեան ու թէ վարդան աղա փափազեանի ու կը խնդրենք որ յարատևեն իրենց եռանդեանը մէջ· քանի շատ տարիներէ ի վեր այսպիսի ընկերութիւն մը ու մանաւանդ երգեցողութեան քաջ ուսուցչի մը պէտքը կզդար Զմիւռնիա և ահա ժողովրդեանս ջերմ փափաքը կը պսակուի այսօր » :

Պաֆրայէն Տ· Թովմայեան Տրդատ էֆէնտի ալ հետեւեալ տեղեկութիւնները հաղորդած է մեզ :

« Խիստ մեծ բերկրութիւն մը տիրեց տեղւոյս բովանդակ ժողովուրդոց սրտին · երբ վեհ · Սուլթան Մուրատ ինքնակալին գահակալութեան լուրը լսուեցաւ , անմիջապէս փութացին նորին վեհափառութեան գահակալութեան հանդէսն խիստ շքեղ կերպիւ կատարելու պատրաստութիւն տեսնել, թէպետև առաջին երեկոյ հանդիսավայրը նշանակութեան արժանի չէր , քանզի հեռադիրն երեկոյեան ժամը 10 միջոցներն յանկնկալ գալով չըկրցան պատրաստութիւն տեսնալ · այլ սակայն հետևեալ երկու օրերն , չնայելով տեղւոյս ժողովուրդեան աղքատութեան , դարձեալ ըստ բաւականին շքեղութեամբ կատարուեցաւ և սորա մէջ երկու ազգէն աւելի յառաջադէմ էին հայեր , որ յատկապէս երկրորդ երեկոյին տեղւոյս Արժ · Տէր Յովհաննէս աւագ քահանայն , Մեծ · Թաղ · խորհրդոյ անդամք և երեւելի անձինք մեծաւ հանդիսիւ գնացին առ վսեմ· կառավարիչ Սայիտ պէյ ազգի կողմէն շնորհաւորել նորին վեհափառութեան գահակալութիւնը , և այսու կարգադրութեամբ էր հանդէսն :

« Երբ գիշերուան ժամը մէկը եկաւ դպրոցական երգեցիկ մանկունք կարգով կերթային , առջևնին ունենալով մի պատանի որ բռնած էր կամարաձև շքջանակ մի որուն վրայ ազգի ազգի գունաղարդ ծաղկունքներով զարդարուած և սուլթս գրով գրուած էր (փատիշահըմ Սուլթան Մուրատ չօգ եաշա) խօսքերը , և մանկունք սրտագրաւ և ներդաշնակ ձայնիւ կերգէին տաճկերէն երգեր որոնք վեհափառութեան կը վերաբերէին , միւս կողմանէ ալ չարունակ կը հնչուէր զանգակն , և այսպէս տաճկաց թաղից մէջերէն անցնելով դնացաք ուղղակի կառավարութեան դուռն· հոն ալ ժամու մը չափ բարեմաղթութիւն ըրինք , ուր երգելու ժամանակ երբեմն ընդմիջելով ծափահարութեամբ կաղաղակէին 300 էն աւելի հայոց խուռն բազմութիւն մը (եաշասըն Սուլթան Մուրատ էֆէնտիմիզ) և այս միջոցին կարճակուէին 70–80 ի չափ հրացանները · այս

(1) Այս մասին մեր խորհրդածութիւնը ուրիշ առթիւ :

Ա. Ա. Ա.

• • • Խմբագիր

Համբարձման տօնին և Ազգ. Սահմանադրութեան տարեդարձին առթիւ Ազգ. Հիւանդանոցի բարեհաճեցան նուէր չնորհել հետևեալ բարերար անձինք ։

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայր	700
Մեծ. Գասպար էֆէնտի Եըլտըզեան	280
» Քրիստոստուր էֆ. Ղազարոսեան	140
» Աբր ահամ » Ֆրէնկեան	60
» Բարեսէր էֆէնտիէ մը	1400
» Սարգիս էֆէնտի Պօչնաքեան	135
» Գէորգ » Տէմիրճեան	70
» Սերովբէ » Յովհաննէսեան	102
» Բարեսէր էֆէնտիէ մը	700
» Մ. Կարապետ էֆ. Աբիկեան նոր գիւղացի	700
» Յարութիւն » Գ. Բէլէկեան	140
» Անտօն » Թիւլպէնտճեն	140
» Յակոբ » Զայրմայրեան	130
» Մ. Գասպար էֆ. վանեցի սպասաւոր Քեամիլ փաշայի	140
Շահղատէ պաշիի քավաֆ բարեսէր արհեստաւորներէ	102
Տիրէկլէր արասիի բարեսէր արհեստաւորներէ	52
Տիկին Տիրուհի Մազլումեան	47½
» Արուս Չաիրնէլեան	150
Աբժ. Եկեղեցական մը	70
Մեծ. Բարթամ էֆ Մաղաղաճը	27
» Տիգրան » Պետրոսեան	27
» Սիմոն » Ճարտարապետ	27
» Թորոս » Սերովբեան	54
» Նիքոդ » Սեդրոսեան	27
	5420¼

Հոգաբարձութիւնս վերոյիշեալ նուիրատուաց իւր խորին չնորհակալիքը կը փութայ յայտնել հրապարակաւ, որք բարեհաճած են մխիթարել խղճալի պատըսպարեալներն առատ նուէր չնորհելով ։

Ի Դիմաց Հոգ. Հիւանդանոցի
Խազապետ Ց. Ալեանափեան

• • • Խմբագիր

75 Հոկտեմբեր ամիսէն սկսեալ ցվերջ 76 ապրիլի, Ազգ. Հիւանդանոցի նուէր չնորհող անձանց անուանքը ձեզ խրկելով, հոգաբարձութիւնս իւր խորին գոհունակութիւնը յայտնել կը փութայ յարգանօք ։

Նախորդ հրատարակութեան գումար. 50360½

Մեծ. Կարապետ էֆ. Թիւրապեան	26
» Մ. Մէմիչով	26
» Մկրտիչ և Յովհ. էֆ. Էսայեան	1072
« Ստեփան էֆ. Մ. Յակոբեան	134
» Մ. Յովհ. էֆ. Մեղաւորեան	67
» Լուքիի էֆ. Լուքիեան	55 30
» Մհրան էֆ. Մելքոնեան	26 20
» Գէորգ էֆ. Մուրատեան	265
» Յօհան էֆ. Ալեօն	145 20
» Ռուբէն էֆ. Գրիգորեան	316
» Բարեսէր անձէ մը Սեբաստացի	69
» Գրիգոր էֆ. Օտապաչեան	30
» Սարգիս էֆ. Պէնլեան	15 20
» Ահարօն էֆ. Մարգարեան	51
» Մ. Անանիա էֆ. Քէօրօղլուեան	27
« Մ. Յարութիւն էֆ. Պալըգճեան	27
» Մարտիրոս էֆ. Տիմանեան	27
» Խաչիկ էֆ. Փթփեան	15 20
» Գ. Տ. Նօհրատեան	137
Աբժ. Տ. Գաբրիէլ քահանայ	15 20
Մեծ. Յակոբ էֆ. Շերինեան	12 20
» Օննիկ էֆ. Տիւրկէրեան	88 20
» Ս. էֆ. Կիւլերեան	27
» Մ. Սերովբէ և Մ. Սարգիս էֆէնտիք Կիւլպէնկեան	1562
» Ալիքսան էֆ. Թօմպաքճեան	27
» Գէորգ էֆ. Թօքալեան	140
» Յովհաննէս էֆ. Քէլէկեան	140
» Գրիգոր էֆ. Շահինեան	27
» Յակոբ էֆ. Յովսէփեան	20
» Յովհաննէս էֆ. Քերէստէճեան ձեռամբ Մագպուլեան էֆ. ի	700
Աբժ. Տ. Կարապետ Մխլեան	19 20
Մեծ. Կարապետ էֆ. Ուլահեան, պանիր 50 քաշ	400
» Կարապետ էֆ. Ուլահեան, լուբիա 200 քաշ	400
» Յովհաննէս էֆ. Կրճիկեան բրինձ 58 քաշ	152
Գեր. Տ. Մատթէոս վարդապետ Նաղարեանց լուբիա 200 քաշ	550
» Տ. Ներսէս վարդ. Արսլանեան.	136
Սեմերթի բարեսէր արհեստաւորներէ	100
Մեծ. Մ. Կարապետ էֆ. Կիրակոսեան, գուլպայ 40 զոյգ	140
» Յովհաննէս էֆ. Գասպարեան, գուլպայ 60 զոյգ	210
» Յակոբ էֆ. Գազազեան 3 ոչխար.	504
» Սարգիս էֆ. Սըվաճեան 2 »	202
» Սամաթիայի Թաչճի Մելքոն 1 ոչխար	100
» Մ. Վ. Ծանիէն այլևայլ դեղ	544
» Բարսեղ էֆ. Ղազարոսեանէ սոպաներու նորոգութիւն ևն	500
» Ոսկերիչ և ժամագործ արհես.	59
» Ոսկերիչ և ժամագործ արհեստաւորներէ հայկերոյթի համար զանազանք	1886
» Բարեսէր էֆ. է մը հայկերոյթի համար զանազանք	3236
» Բարեսէր էֆ. ի մը հայկ. զան.	2144
» » » Մանչեսթըրցի	742 20
» » »	20
« » »	7 20
» » »	15
» » » լիմոն 50 հատ	20
» » » սպարմաչ. 2 քաշ	50
» » »	15
» » » սիկառի Թուղթ 40 բաքէթ	60
» » »	50
» » »	10
Մէկ քանի բարեսէր ազգայիններէ	451½
Մննդեան առթիւ հանգանակութենէ գոյացեալ հասոյթ	5448½
Ս. Ջատկի առթիւ հանգանակութենէ գոյացեալ հասոյթ	2376
Մեծ. Տիգրան էֆ. Կիւմիւշկերտանեանէ մրգեղէնք	1554
Մեծ. Մարտիրոս էֆ. Նչաստաճեան, նչաստա 22 քաշ	88
» Կարապետ էֆ. Հազարեանէ լուբիա 140 քաշ	245
» Մանուկ էֆ. Արսլանեան, բրինձ 448 քաշ	1568
» Գալուստ էֆ. Թիրեաքեան տաճկ. գրեանք 10 հատ	67½
» Ապտուլլահեան եղբայրներէն մէկ լուսանկար պատկեր	136
» Մկրտիչ էֆ. Կիւրճեանէ լուբիա 115 քաշ	230
» Յովհաննէս էֆ. Արշակունի հանքածուխ 1980 քաշ	720
» Տիգրան էֆէնտի Քիւրքճեան հանքածուխ 1100	400
» Գէորգ էֆ. Ֆրանկիւլեան հանքածուխ 880	320
» Սամաթիացի բարեսէր ազգայիններէն այլևայլ ծաղիկներ	140
Պարտիզպան Մ. Քրիսէն այլևայլ ծաղիկք	160
« Եղբայրական Միութիւն » ընկերուհիներէն երկու հատ Բումբլիի երկաթ. արժէք. Ֆ. 1,074, 399, 1,074,400	554
Պալըգ բազարի մեծ. սեղանաւորներէ	50
» » » » բրինձ 117	421
» » » » աճառ 58½	339
Մանավ Մ. Մինասէն կաթ 18 քաշ	54
Պալըգհանէի ձկնորս բարեսէր ազգայիններէ այլևայլ պարէնեղէնք	300
Մեծ. Մ. Գէորգ էֆ. Մովսէսեան. 1 ոչխար	120
Աբժ. Տ. Գարեգին վարդապետի ձեռամբ Գաբրիէլ Պատկանեանէ 50 հատ գրեանք (Սանդուխտ դչխոյի)	200
	80,7753¼

76 յունիս 5 Ի Դիմաց Հոգ. Հիւ.
Գրաս. Հիւ. Խազատուր Ց. Այեանագեան

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՍՈՍԿԱԼԻ ԵՂԵՌՆԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Հինգշաբթի գիշեր ժամը 4 ին միջոցները սոսկալի ոճիր մը գործուեցաւ Բարձր. Միտհաթ փաշայի ապարանքը, ուր նախարարաց ժողով գումարելով, ներկայ կը գտնուէին Մեծ. Եպարգոսը, Միտհաթ փաշա, Հիւսէյին Աւնի փաշա, Բաշիտ փաշա, Ահմէտ Գայսերլի փաշա, Հալեթ փաշա և այլք ։

Եօւսուֆ Իզզէտտին էֆէնտիի վա-

ղեմի եավէր, և Սուլթան Ապտ-իւլ-Ազիզի երրորդ կնոջ եղբայր Զերքէզ Հասան պէյ անուն դօլ աղասի մը պաղտատ երթալու հրաման ընդունած ըլլալով պատերազմական գործոց նախարարէն, չէ ընդուներ և այս պատճառաւ բանտարկուեր է սպարապետութեան դուռը ։ Հինգշաբթի օր երթալու կամք յայտնելով դիր կը դրէ Տարը Շուրայի նախագահ Բէտիք փաշային. սա ալ Հիւսէյին Աւնի փաշայի հաղորդելով, հինգշաբթի օր բանտէն կարձկուի հետեւեալ օր պաղտատ երթալու համար ։ Իրիկունը Հասան պէյ Հիւսէյին Աւնի փաշայի ապարանքը կերթայ իւսկիւտար և հոն իմանալով որ Բարձր. Միտհաթ փաշայի ապարանքը ի Պօլիս նախարարք ի ժողով գումարեալ են, անմիջապէս նաւակաւ մը Սիրքէճի իսկէլէսի կիջնէ և հոն սրճարան մը քանի մը գաւաթ գօնեաք խմելէ վերջը ժամը 3½ ին միջոցները ուղղակի Միտհաթ փաշայի ապարանքը կերթայ, և վեր ելնելով, նախարարաց ժողովոյ դրան առջև սպասող Սելիմ աղային կըսէ թէ «կարեւոր գործ մը ունիմ սպարապետին ծանուցանելու, անպատճառ պինդը պիտի տեսնեմ» ։ Սելիմ աղա կը պատասխանէ թէ նախարարք ժողովի դումարեալ ըլլալով, պինդը տեսնել կարելի չէ. բայց Հասան պէյի սաստիկ պնդելուն վրայ Սելիմ աղա կը պարտաւորի վար իջնել Հիւսէյին Աւնի փաշայի եավէրին իմացնելու համար ։ Այս միջոցին Հասան պէյ դահլիճին դուռը առանց պահապանի գտնելով, մէկէն ներս կը մտնէ և դուռը ներսէն կղպելէ վերջը, դըռպանէն րէվոլվէր մը հանելով, «առավրանմա սերասկեր» ըսելով ուղղակի Հիւսէյին Աւնի փաշայի վրայ կը պարպէ. Հիւսէյին Աւնի փաշա կուրծքէն կը ղարնուի ։ Հասան պէյ կրկին անդամ կը պարպէ րէվոլվէրը, բայց այս անգամ դնտակը խոտորելով վախչելու վրայ եղող Բաշիտ փաշայի քունքին կը ղարնուի և ղայն անշնչացեալ դիտապաստ կընէ ։ Այս միջոցին ծուլակալ Ահմէտ փաշա ոճրագործին վրայ յարձակելով, ետեւէն կը դրկէ ու թեւերը կը բռնէ ։ Բայց Հասան պէյ աջ ձեռքն աղատելու յաջողելով, դաշոյնի երեք հարուածկուտայ Ահմէտ փաշային առաջինը քունքին, երկրորդը ուսին և երրորդը թեւին ։ Ահմէտ փաշա ոճրագործը կը թողու և Մեծ եպարքոսին ու Հալեթ փաշայի հետ քովի սենեակը կապաստանի ։ Իսկ Միտհաթ փաշա որ ոճրագործին ներս մտնելու առեն աթոռի մը վրայ նստած դիւանադպրին բան գրել կուտայ եղեր, կանանոցը կը փախչի իր մէկ հատիկ հրացանն առնելու համար. բայց զայն պարապ գտնելով, կը պարտաւորի հոն մնալու ։ Թշուառ Հիւսէյին Աւնի փաշա թէև մահացու հարուածմը ընդունած, սակայն քալելու չափ ոյժ ունենալով տակաւին, մինչև դահլճին մեծ դուռը երթալու կը յաջողի ։ Ջայս տեսնելով կատաղի ոճրագործը, ետեւէն կը վազէ և «տակաւին կապրի՞ս դուն» ըսելով վրան կը յարձակի, ծնօտը և գլուխը դաշոյնով կատր կատր կընէ և փանթալօնին դրպանէն րէվոլվէր մը կը հանէ, զոր առաջին ղարնուելուն տարաբաղդ Հիւսէյին Աւնի փաշա պարպելու փորձ փորձեր, սակայն ոյժը չէ բաւեր ։

Այս ահաւոր սպանութենէն վերջը ոճրագործը դահլիճը կը մտնէ և աթոռով մը բոլոր ջահերը խորտակելէ վերջը, միայն ճրագ մը վառ կը ձգէ։ Յետոյ նախարարաց պատասխանած սենեակին դուռը բանալու փորձ կը փորձէ. սակայն դուռը արդէն ամրացած էր, վասն զի սենեակին մէջ դտնուած աթոռ, դրասեղան ևլն. դրան ետև շարած և իրենք ալ դրան կրթնած էին ։ Ոճրագործը Ահմէտ փաշան կուզէ, Մեծ եպարգոսին բան մը չընել խոստանալով. բայց Մեծ եպարգոսը կը պատասխանէ թէ իրմէ զատ մէկը չկայ սենեակին մէջ և թէ ինքը (ոճրագործը) յուզեալ և խռովեալ ըլլալով, պէտք է որ քիչ մը հանդարտի ։ Այս միջոցին Հասան պէյ սենեակին դուռը բէվոլվերի հարուածներով կոտրել ուզելով և դուրսի սենեակը կրակի տալ փորձելով, Բարձր. Միտհաթ փաշայի ծառայները Ահմէտ աղա դահլիճին դուռը բռնաբարելով ներս կը դիմէ և ոճրագործին վրայ յարձակելով, բէվոլվերի հարուածով մը կը զարնուի կինայ ։

Այս սպանութեանց լուրն արդէն մօտակայ պահականոցը և Սպարապետի դուռը հասած ըլլալով, պինդիներ կը թափին և անմիջապէս գՀասան կը շրջապատեն, բայց նա պինքը բռնել ուզող զօրականներէն մին կսպաննէ և ուրիշ մ'ալ կը վիրաւորէ. վերջապէս սուիններէ շրջապատեալ կը բռնուի և Սպարապետին դուռը տարուելով, շղթայակապ կը բանտարկուի ։ Ուրբաթ օր ալ ցերեկին գոց կառքով ոստիկանութեան դուռը տարուելով, հարցաքննութեան կենթարկի ։

Սպանեալ երկու նախարարաց մարմինը ուրբաթ առտու մեծ հանդիսիւ թաղուեցան, Հիւսէյին Աւնի փաշայի մարմինը Սիւլէյմանիէ, իսկ Բաշիտ փաշայի մարմինը Սուլթան Մէհմէտ ։

Ամբողջ բանակը Հիւսէյին Աւնի փաշայի և դիւանագիտական ակումբը Բաշիտ փաշայի մահուան վրայ չափազանց ցաւեցան և սուգ մեծ ըրին ։

Ոճրագործը շաբաթ առտու Սուլթան Պայազիտի հրապարակը կախուեցաւ իւտես ամենեցուն և երկու օր կախուած մնաց ։

Ուրբաթ առտու Բարձր. Մեծ եպարգոսը, Բարձր. Շէյխ-իսլամը և Բարձր. Միտհաթ փաշա կայսերական պալատը երթալով, սոյն ցաւալի դէպքը վ.Հ. Սուլթանին ծանուցին, որուն վրայ խորին ցաւ զգալով Ն. Կ. Վ.ԵՀաւատուքիւնը, հրաման ըրաւ որ մեռեալք արժանավայել շքով թաղուին և Ահմէտ Գայսերլի փաշային վերքը լաւ դարմանուի ։

Կայսերական հրամանաւ՝

Սերտարը Ֆէրիմ Ապտիւլ Քէրիմ փաշան պատերազմական գործոց նախարար,

Խոստայի բանակին հրամանատար և Տարը Շուրայի նախագահ Բէտիք փաշան պատերազմական գործոց նախարարի դայմագամ (տեղապահ),

Գատական գործոց նախարար Սաֆվէթ փաշան արտաքին գործոց նախարար,

Խալիլ Շէրիֆ փաշան գատական գործոց նախարար, Նիկրոսի նախ-

կին կառավարիչ Նասիֆ փաշան Շեքքօտարայի կուսակալ վէզիրութեան աստիճանաւ,

Բրիզրէնի կառավարիչ վէյսի փաշան ձանիկի կառավարիչ, Ոստիկանութեան խորհրդոյ նախկին նախագահ Հասան Թահսին փաշան առևտրական ատենին անդամ անուանեցան։

Սամսոի իչխան Ֆօթիատէս պէյ Պալայի աստիճան բարձրացաւ։

— Մէլանիկի սպանութեան դէպքին քննիչ Մասնաժողովոյ անդամ ները և նախորդ կուսակալ Մէհմէտ Րէֆէթ փաշան ուրբաթ օր մայրաքաղաքս հասան։

Քննիչ մասաժողովոյ որոշմամբ Մէհմէտ Րէֆէթ փաշա երեք տարի պաշտօնանկութեան, Րէտիֆներու դնդապետ Աթա պէյ կարճատև բանտարկութենէ մը վերջը պաշտօնազրկութեան և ոստիկանութեան դնդապետ Սալիմ պէյ աստիճաններէն զրկուելով, մէկ տարի բանտարկութեան դատապարտուեցան։

— Լա Թիւրքի հետևեալ ցաւալի դէպքը կը պատմէ։

«Թասգիւղ երկու ընտանիք մէկը հայ և միւսը հրէայ իրարու դրացի ըլլալով, սերտ բարեկամութեամբ կապրէին։

Հայ ընտանիքը կը բաղկանար այրի կինէ մը և իր երկու տղաքներէն, որոց առաջինը 22 և միւսը 18 տարեկան էին։ Իսկ Եբրայեցի ընտանիքը կը բաղկանար ամուսինէ մը, իւր կնոջէն և գեղանի աղջկէն։

Զորեքշաբթի օր այս երկու կինը բաղնիք գացած էին. Իսրայէլացի կնոջ ամուսինը բացակայ էր, իսկ աղջիկը միայնակ տանը դործով կը պարապէր։ Ցանկարծ հրէին տանը դուռը զարնուելով, աղջիկը կը բացնայ, եկողը դրացի փոքր աղջիկ մ'էր որ իմաց տուաւ թէ մայրը բաղնիքէն եկած ըլլալով, ղինքը կուղէ դիմացի տունը։ Աղջիկը անմիջապէս հագուելով, դիմացի տունը կերթայ։ Դռնէն ներս մտնելուն պէս աղջիկը դրկաբարձ կընեն և երբ պոռալ կը սկսի, թաշկինակաւ մը բերանը կը խցեն և այսպէս վեր տանելով, աղջիկը կպկեն։ Այս ընողները հայ կնոջ երկու տղաքներն էին որ իրենց և աղջկան մօրը բացակայութենէն օգուտ քաղելով, դաւով մը աղջիկը տուներնին բերած և այս ոճրագործութիւնն ըրած էին։

Երբ երկու կիները բաղնիքէն վերադարձան, աղջիկը տան մէջ մինակ և մարած գտնելով, սթափեցուցին զայն և եղելութիւնը աղջկէն հասկնալով, ոստիկանութեան իմացուցին։ Եւ ահա հետևեալ օրը երկու չարագործները բռնուած էին»։

— Զէր.քէզ Հասանի հարցաքննութենէն հասկցուեր է որ Սուլդան Ապտիւլ-Ազիզի երրորդ կնոջ թաղման օրը պիտի սպաննէ եղեր Հիւսէյին Աշխի փաշան. բայց սրբապղծութիւնն համարելով, այս խորհրդէն ետ կեցեր է։

Զէր.քէզ Հասանի այս դործը լոկ անձնական վրէժխնդրութեան մը արդիւնք է և այս այն օրը ծներ է իր սրտին մէջ, յորում Հիւսէյին Աշխի փաշա անոր անուղղայ և անառակ կեանքը տեսնելով յանդիմաններ և ըստ ինքեան կոչեր է, որուն վրայ սաստիկ ղայրանալով Հասան, միտքը դրեր է օր մը չէ օր մը անոր կեանքը վերցընել։

— Սաֆվէթ փաշա արտաքին դործոց նախարարութեան պաշտօնը ըստանձնելուն պէս նոյնը մայրաքաղաքիս բոլոր դեսպանաց ի պաշտօնէ ծանոյց։

— Երէկ բոլոր դեսպանք Սաֆվէթ փաշայի ներկայացան ի Գանլըճա։

— Կայսերական կառավարութիւնը Զէր.քէզ Հասանի ձեռօք սպանեալ Շիւքրի պէյի ընտանեաց թոշակ մը սահմանեց։

Մեծ եպարգոսը իւր թիկնապահներէն մէկուն միջոցաւ ցաւակցութիւն յայտնեց Շուքրի պէյի ընտանեաց։

— Զէր.քէզ Հասան հարցաքննութեան մէջ խոստովաներ է թէ Հիւսէյին Աշխի փաշան Իսկիւտարի ապարանքը գոնելու ատեն զայն ըսպաննելէ վերջը անոր ամբողջ ընտանիքն ալ Թրէ պիտի անցընէ եղեր։

—Պրուսայի կուսակալ վ.էլիէտտին փաշա որ իւրյարգանքը վեհ. Սուլդանին մատուցանելու համար Պօլիս եկած էր, շաբաթ օր իր պաշտօնատեղին մեկնեցաւ Մարմարա շոգենաւով, հետը տանելով զինքը այս պաշտօնին մէջ վերահաստատող կայսերական հրովարտակը։

— Պօսնայի նորընտիր կուսակալ Նազիֆ փաշա քանի մը օրէն Սէրայեվօ կը մեկնի։

— Կըսուի թէ Լոնտրայի պարսկական դեսպան Միրզա Մելքոն խան քանի մը օրուան համար մայրաքաղաքս պիտի գայ։

— Ձէրիսէի Հավատիա կըսէ թէ Սուլդան Ապտիւլ Ազիզի անտուկէն 2,000,000 ոսկիի դոհարեղէն եղնելով, արքունի դանձատուն պիտի յանձնուի։

— Ջինուորական տրոց մասին նոր օրէնք մը հաստատուելու վրայ ըլլալով, տրոց հաւաքումը դադրեցնելու համար հրաման խրկուեցաւ գաւառները։

— Ցունական լրագիր մը կըսէ թէ Նիշ գաւառէն 9 պօլղար քահանայ Լիքզարդի իրաւասութեան ներքևէն եղնելով, յունական եկեղեցին ընդունելու կամք յայտներ են։

— Արտաքին դործոց նախարար Սաֆվէթ փաշա և դատական դործոց նախարար Խալիլ Շէրիֆ փաշա շաբաթ առտու կայսերական պալատը երթալով, վեհ. Սուլդանին շնորհակալութիւն մատուցին իրենց ընդունած նոր պաշտօնին համար։

Վեհ. Սուլդանը համակրալիր սիրով ընդունեց երկու նախարարները, որոնք անտի Բ. Դուռը երթալով իրենց նոր պաշտօնն ստանձնեցին։

— Վեհ. Սուլդանը հանդուցեալ Հիւսէյին Աշխի փաշայի տղաքները և փեսան պալատը կանչելով, ցաւ յայտներ և իւր առատասրտութեամբ պահունք խնամել խոստացեր է։ Նոյնպէս հանդուցեալ Բաշիտ փաշայի ընտանեաց վիճակին վրայ ալ տեղեկութիւն առնելով, յուսադրեր և քաջալերեր է։

— Կառավարութեան երեւելի պաշտօնատարները, դեսպանները, տաճիկ և քրիստոնեայ կղերաց երեւելիները, և մայրաքաղաքիս աւադանին այլև այլ աղդէ, կիրակի օր Մեծ եպարգոսին և Պետական խորհրդոյ նախագահ Բարձր. Մխոհաթ փաշային այցելութիւն մ'ընելէ վերջը, Գափտան փաշայի ապարանքն ալ այցելութեան դացին նախարարին հիւանդութեան վիճակը հասկնալու համար։ Ն. վսեմութիւնը այցելուներէն ամենուն ալ շնորհակալութիւն յայտնեց։

Գափտան փաշայի ընդունած վէրքը մահացու չըլլալով, յոյս կայ որ քանի մը օրէն բոլորովին ապաքինելով իր պաշտօնին դլուխն անցնի։

— Վեհ. Սուլթանին գահակալութիւնը շնորհաւորելու համար Սերվիոյ Միլան իշխանին կողմանէ Պ. Խրիսթիչի եկած ըլլալը, Սերվիոյ դործակատար Պ. Մակազինովիչի կողմանէ արտաքին դործոց պաշտօնէին հաղորդուեցաւ։

— Ոճրագործ Զէր.քէս Հասանի եղբայրը և ընկերներէն բազմաթիւ անձինք ձերբակալուելով, հարցաքննութեան ենթարկուեցան։

— Պուլղար ապստամբները դատելու համար Րուսճուխի մէջ դատական ատեան մը կազմուեցաւ ընդ նախագահութեամբ Հադդը փաշայի։

Սոյն ատեանին անդամոց կէսը տաճիկ և կէսը քրիստոնեայ են։

— Պաշտօնական աղդ մը կը ծանուցանէ թէ 76 յուլիսի կտրոնն ունեցող դանձատոմսը, 76 յուլիսի կըտրօնով քօնսօլիտէի հետ փոխանակուիլ սկսած է 55 լիրանոցին տեղ 100 ոսկինոց քօնսօլիտ տրուելով։

— Վեհ. Սուլթանը Հայտար փաշա Գուբպաղըլը տէրեի ագարակները դնաց կիրակի օր։

—Մայրաքաղաքիս Գուբիէ և Սթամբուլ գաղղիական լրագիրները ըսպանեալ Հիւսէյին Աշխի փաշայի նըկատմամբ անպատշաճ լեզու մը դործածած ըլլալով, առաջինը մէկ ամսուան համար, իսկ երկրորդը առանց ժամանակի դադրեցան տպադրական տեսչութեան հրամանաւ։

— Շէյխ-իսլամը շաբաթ օր բարձրաստիճան իւլէմաներ ժողովի կանչեց Շէյխ-իսլամութեան վերաբերեալ քանի մը խնդրոց համար։

— Մեծ եպարգոսը և Միհմաթ փաշա շաբաթ օր Սպարապետին դուռը անցընելով, Բ. Դուռը չկըրցին երթալ։

— Սէրասքր Ն.քրէմ Ապտիւլ Ֆէրիմ փաշային պատերազմական գործոց նախարար անուանուելուն լուրը հեռագրաւ իրեն հաղորդուեցաւ։ Ապտիւլ-Ֆէրիմ փաշա տակաւին Րումելիի կողմը պիտի մնայ, ցորչափ իրեն ներկայութիւնը հոն կարևոր ըլլայ։

— Վադըթ և Իսթիդլալ լրագիրները տպագրական տեսչութեան հրամանաւ այսօր դադրեցան։

ԾԱՆՈՒՑՄՈՒՆՔ

ԲԱՐՈՒՆԱԿ ՊԷՅԻ

ՖԼՐՈՒԽԱՆ

ՁԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴՈՒԹԻՒՆ

Ի ԳՍԿՓԵԼԱՆ

ԸՆԴ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՅԱՄԻ ՏԵԱՌՆ 1847

Հանգուցեալ Ֆերուհան Բարունակ պէյի կայսերական սենեկապետ Բազըպ Պէյի ընկերակցութեամբ կոստանդնուպօլսէն մինչ ի Պարսից ծոց ճանապարհորդութեան և վերադարձի պատմութիւնն է, յորում բարեյիշատակ Հեղինակը Հայաստան, Ասորեստան, Քուրդաստան և Միջագետք անցուդարձ ըրած և պատմութեան մէջ ամեն աւուր անցքերը նշանակելէ զատ, ամեն տեղի աշխարհագրական, վիճակը նկարագրած և տե՛ղ տե՛ղ պատմական, ուսումնական, իմաստասիրական և բժշկական դեղեցիկ տեսութիւններ ալ աւելցուցած է։

Մեծայիշատակ հանգուցեալին սոյն ընտիր և պատուական գործը կիրթ ճաշակի և գրական տաղանդի տէր Արշալոյեան վ.սեմ. Ստեփան փաշայի ծախիւքը ի լոյս ընծայուած ըլլալով Արմաշու վանուց տպարանը, Ն. Վսեմութիւնը բոլոր դրասէր աղդայնոց, նա մանաւանդ Հայաստան աշխարհի սիրող երիտասարդութեան մեծ ծառայութիւն մը կը մատուցանէ։

Գինն է կէս արծաթ մէճիտ և կը ծախուի բոլոր դրավաճառաց քով։

ՆԱՔՍՓՍՔՔԳ

ԳԻՏՈՒԹԵԱՆՑ

ԵՒ

ԱՐՈՒԵՍՏԻՑ

Ազգային դպրոցներու համար

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

ԱՇԽԱՏԱՍԻՐԵՑ

Հանգուցեալ Յակոբ Յ. Մկրեան

Նախկին աղակերտ Ա.

Նուպար-Շահնազարեան վարժարանին։

Սոյն դրկոյքը որուն մէջ կը պարունակին աշխարհագրական, բնագիտական, արուեստից և ճարտարութեանց, բնական պատմութեան, թուաբանութեան, չափոց և դրամոց, օրացոյցի կարեւոր գիտելիքներ, խիստ պարզ և դիւրընտել ոճով դրուած, իւր տեսակին մէջ առաջինն ըլլալով, թէ՛ մանչ և թէ՛ աղջիկ տըղայոց յարմար և օգտակար դասագիրք մ'է։

Մանկահասակ բայց բանդէտ հեղինակը տղայոց հետ խօսելու ատեն այնպիսի կոկիկ լեզուաւ և դրաւիչ ոճով մը կը խօսի, որ տղայոց ղուարճալի բայց օգտակար դասեր ուսուցանելու ատեն անոնց սիրտն ու միտքն ալ կը հրահանգէ։

Մայրաքաղաքիս և գաւառաց վարժարաններու աշակերտք մեծ օգուտ կրնան քաղել ասկէ, ղուարճալիին հետ օգտակարն ու դեղուկին ալ ուսանելով։

Կը ծախուի ի դրատան Փարիզու և Մէրճան Սրապեան Պաղտասար աղայի խանութը։

Կաշեկազմ գին 8 ղրշ.

—

ՏՕԹՕՐ ՓԱՓԱՋԵԱՆ

Պատիւ ունի ծանուցանել թէ պատրաստ է իրեն դիմող հիւանդները դարմանել, ամէն երեքշաբթի և շաբաթ, ժամը 3–5 Յամաթիա Հայկական ընկերութեան քաղինոյին դէմ մը Մ. Ձիվանին դեղարանը. և ժամը 8–10 Ուլթան Ահմէտ տիվան Հօտլու Մ. Ժօրժ Ծաննիդիտիսի դեղարանը թիւ 128։

—

Լրագիրս ձեռքէ կը ծախուի կամուրջին գլուխը պարագան, սուճի Պ. Պօղոսին խանութը և կամուրջին վրայ լրագրավաճառներու քով։

ՏՆՕ.–ԽՄԲ. ՏԷՐ

Մ. Ե. ՄԵԼԻՔԵԱՆ Ա. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ

ՏՊԱԳՐ. Ս. Ղ. ՊԱՐՏԻԶՊԱՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿԵՐ

Բիզա փաշա խան թիւ 3